

УДК 635.26

Код UPOV: ALLIU_ SCH

Методика
проведення експертизи сортів цибулі шніт (*Allium schoenoprasum* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Allium schoenoprasum* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 6 г (5000 насінин).

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 *Тривалість експертизи.* Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 *Місце експертизи.* Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 *Умови для проведення експертизи.* Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 *План експертизи.* Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,20 м.

3.5 *Метод дослідження.* Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);
 MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);
 VG: візуальна разова оцінка групи рослин;
 VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин. Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:
 MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);
 MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;
 VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;
 VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Час формування цибулини (ознака 18);
- Чоловіча стерильність (ознака 21);

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довілля це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів цибулі шніт

Ознаки		Ступені виявлення ознаки	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Рослина: за висотою VG (a)	низька	3	Fitlau
		середня	5	Polyvert, Wilau
		висока	7	Wulkan
2. QN	Рослина: кількість листків VS (a)	мала	3	Polyvert
		середня	5	Fitlau, Wilau
		велика	7	
3. (*) QN	Листок: положення VG (a)	пряме	3	Fitlau, Polyvert
		напівпряме	5	Wilau, Wulkan
		горизонтальне	7	Jemná
4. QN	Листок: вигин VG (a)	відсутній або дуже слабкий	1	Bohemia, Polyvert Wilau
		слабкий	3	Pražská
		помірний	5	Kirdo
		сильний	7	
		дуже сильний	9	
5. QN	Листок: інтенсивність воскового нальоту VS (a)	слабка	3	
		помірна	5	Bohemia
		сильна	7	Fitlau
6. (*) PQ	Листок: забарвлення VG (a)	жовто-зелене	1	
		зелене	2	Bohemia, Kirdo
		блакитно-зелене	3	Moravia, Polyvert
7. QN	Листок: інтенсивність забарвлення VG (a)	слабка	3	Kirdo
		помірна	5	Bohemia
		сильна	7	
8. QL	Листок: антоціанове забарвлення основи VG (a)	відсутнє	1	
		наявне	9	Kirdo, Polyvert
9. QN	Листок: за довжиною MS (a)	короткий	3	Fitlau
		середній	5	Moravia
		довгий	7	Wulkan
10. (*) QN	Листок: діаметр VG (a)	малий	3	Wilau
		середній	5	Bohemia
		великий	7	Polyvert
11. (*) PQ	Листок: форма поперечного перерізу VG (a)	округла	1	Bohemia, Kirdo
		напівокругла	2	Jemná, Polyvert
12. PQ	Пуп'янок (бутон): форма VG	еліптична	1	Fitlau, Wilau
		округла	2	Jemná
		широкоюяцеподібна	3	Bohemia, Kirdo

1	2	3	4	5
13. QN	Пуп'янок (бутон): розмір VG	малий	3	Fitlau, Kirdo
		середній	5	Polyvert
		великий	7	Pražská
14. QL	Пуп'янок (бутон): антоціанове забарвлення VG	відсутнє	1	
		наявне	9	Polyvert, Wilau
15. QN	Суцвіття: діаметр (у фазі цвітіння) VG	малий	3	Fitlau, Wilau
		середній	5	Polyvert
		великий	7	Bohemia
16. QN	Рослина: за висотою (як для оз. 15) VG	низька	3	Bohemia, Wilau
		середня	5	Pražská, Wulkan
		висока	7	Polyvert
17. (+) QN	Час утворення пагонів (10% рослин мають пагони) VG	ранній	3	Bohemia, Kirdo
		середній	5	Polyvert
		пізній	7	Fitlau, Wilau
18. (*) QN	Час формування пуп'янка (10% рослин мають пуп'янки (бутони)) VG	ранній	3	Bohemia
		середній	5	Wulkan
		пізній	7	Polyvert
19. QN	Час початку цвітіння VG	ранній	3	Bohemia
		середній	5	Wulkan
		пізній	7	Kirdo, Polyvert
20. (+) QN	Час всихання листків (10% рослин мають сухі листки) VG	ранній	3	
		середній	5	
		пізній	7	
21. (*) (+) QN	Чоловіча стерильність VG	відсутня	1	Hylau Cut
		наявна у 50%	9	Toplau

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цибулі шніт (скороди, трибульки)

8.1 Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:

(а) Рослина і листок: обстеження рослини і листків проводять на повністю розвиненій рослині за споживчої стиглості.

8.2 Пояснення або ілюстрації до окремих ознак

До 17. Час утворення пагонів.

Коли 10% однорічних рослин утворили нові пагони на початку наступного року після сівби.

До 20. Час всихання листків.

Коли 10% однорічних рослин мають сухі листки наприкінці вегетації наступного року після сівби.

До 21. Чоловіча стерильність.

Відсутня: відсутні або дуже мала кількість досліджених рослин виявили чоловічу стерильність.

Наявна: 50% досліджених рослин показали чоловічу стерильність.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Chives (*Allium schoenoprasum* L.) (TG/198/1, UPOV) // Geneva. 2003-04-09. – 17 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg198.pdf